

УДК 340.12(031)
ББК67я20
М18

Рекомендовано до друку
Вченою радою Київського університету права НАН України, протокол №5 від 30.12.2010 р.

Рецензенти

Р.О.Стефанчук - доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, проректор з наукової роботи Хмельницького університету управління та права;
Я.О.Іолкін - к.ю.н., науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
М.О.Стефанчук - к.ю.н., професор кафедри цивільного права Хмельницького університету управління та права

М 18 Мала енциклопедія приватного права / За заг. ред. проф. Ю.Л.Бошицького; Київський університет права НАН України. - К.: Кондор, 2011.- 362 с.

ISBN 978-966-351-384-3

У виданні розкриваються основні поняття та категорії приватного права, яке має більш як двохтисячолітню історію. Понятійний та термінологічний апарат систематизований за алфавітним принципом, основну увагу приділено теоретико-правовим дефініціям цивільного, цивільно-процесуального, сімейного та житлового права, а також інших галузей приватного права. Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, адвокатів, нотаріусів, підприємців, працівників правозастосовних та правоохоронних органів держави..

ISBN 978-966-351-384-3

© Бошицький Ю.Л. та колектив авторів
© Кондор, 2011

ДО ЧИТАЧА

У сучасному світі існує велика кількість різноманітних і самобутніх систем приватного права, які в сукупності з публічним правом охоплюються більш широкою категорією національного права. Приватне право в своїй основі має загальнолюдські, гуманістичні цінності, втілені в нормах природного права, морально-етичних, філософських та інших поглядах. Під приватним правом більшість дослідників розуміє сукупність ідей, принципів, правил і норм, що встановлюють статус і забезпечують захист інтересів приватних осіб, які не є фігурантами держави і не перебувають у відносинах влади, тобто підпорядкуванні один одному. На основі такого розуміння суті приватного права можна визначити його співвідношення з цивільним правом, яке є найбільш повним втіленням ідей і положень приватного права на національному рівні. У країнах, де право традиційно поділяється на приватне і публічне, цивільне право разом із торговим правом утворюють приватне право (Франція, Німеччина та ін.). У більшості сучасних правових систем приватне право трактується як категорія практично тотожна цивільному праву (Італія, Нідерланди, Греція та ін.).

В Україні процес формування системи приватного права обумовлений історичними, культурними, геополітичними та духовними особливостями розвитку держави. Сучасні тенденції розвитку приватного права також визначаються специфікою соціальної, економічної та духовної структур суспільства. Окрім того, Україна перебуває під постійним впливом процесів інтеграції, глобалізації, уніфікації і конвергенції національних правових систем. З точки зору загальної оцінки вказаних чинників наша держава позиціонується як "країна кордонів", яка впродовж багатьох століть суттєво зазнавала і продовжує зазнавати одночасно декількох впливів: із заходу - європейського, зі сходу російського, з півдня - середньо-азіатського. Культурно-правовий простір України називають симбіозом Сходу і Заходу, а саму Україну характеризують як державу європейську, але таку, що постійно перебуває у світоглядних трансформаціях. Наведені відмінності формування та розвитку приватного права дослідники пропонують використовувати для узагальненого позначення категорії "традиція приватного права". Відтак, під поняттям "традиція приватного права України" розуміється соціально-історичний процес формування, становлення і розвитку правових ідей і цінностей, які базуються на світогляді, культурі, моралі і ментальності локальної цивілізації, що визначають і забезпечують юридичний захист прав та інтересів приватних осіб. Українське приватне право в сучасних умовах є досить складним системним й динамічним утворенням. Розвиток приватного права тісним чином пов'язаний з формуванням сучасної юридичної термінології, яка значною мірою сприяє правильному розумінню змісту та смислу правових приписів. Потреба осмислення понятійного апарату приватного права існувала завжди, особливої ваги воно набуває в умовах реформування політичної, економічної та правової систем, коли відбуваються докорінні зміни як у самому праві, так і в правовій свідомості та правовій культурі кожної людини і суспільства в цілому.

За роки незалежності України друком вийшло чимало довідникових, словникових та енциклопедичних видань, які спрямовані на юридичну просвіту як юристів-фахівців, так і широкої громадськості. Однак потреба належного забезпечення професійною юридичною довідниковою літературою залишається досить гострою, особливо у сфері юридичної освіти. Підготовка майбутніх правників вимагає впровадження інноваційних технологій, які дозволять опанувати необхідні обсяги оновленої інформації енциклопедичного рівня, що базуються на широкому спектрі понять і категорій приватного права як важливої складової системи права України.

Дане видання поєднує класичну давньоримську термінологію з новітніми поняттями і термінами, що характеризують сучасні тенденції розвитку приватного права. Зміст енциклопедії охоплює понятійний апарат, тематичні статті та приватно-правову термінологію.

Енциклопедія містить 1283 статті, а також латинську приватноправову термінологію, крилаті латинські вислови юридичного змісту, перелік нормативно-правових актів у сфері приватного права.

Малу енциклопедію приватного права підготовлено авторським колективом кафедри цивільного та трудового права Київського університету права НАН України. Щиро сподіваюся, що дане видання буде не тільки цікавим але й корисним викладачам, науковцям, аспірантам, студентам вищих юридичних навчальних закладів та юридичних факультетів, а також працівникам суду, прокуратури, органів внутрішніх справ, Служби безпеки України, адвокатури, нотаріату та інших державних органів і громадських організацій.

З повагою професор,

ЗМІСТ

До читача	3
Терміни від А до Я	
А	6
Б	20
В	40
Г	70
Д	78
Е	117
Ж	118
З	123
І	153
К	160
Л	203
М	209
Н	225
О	245
П	250
Р	274
С	277
Т	282
У	289
Ф	290
Ц	294
Ш	294
Я	295
Словник латинських понять та висловів	296
Джерела приватного права в Україні	332